

Hvem var Olof Palme?

Ny svensk dokumentar går tæt på politikerens og menneskets Olof Palme. Han fremstår både som et ildsjæl og et magtmenneske, som et familiemenneske og en fraværende fader.

AF SAMUEL BEN ISRAEL

Min generation har gennem vores opvækst været tvangsindlagt til at høre forældre, bedsteforældre, onkler og tanter – både vores egne og dem i medierne – fortælle om deres oplevelser i forbindelse med mordet på John F. Kennedy.

De kan huske nøjagtig, hvor de befandt sig, da de hørte om det. Hvad de foretog sig, følte og tænkte. For mange var det ikke bare den amerikanske præsident, der blev skudt den 22. november 1963 i Dallas, Texas.

Det var nærmest håbet om en tryggere og mere fredelig verden, der blev dræbt.

Kennedy var givetvis en ny slags politiker og en type, vi måske ikke ser mere. Det er dog mildt sagt et åbent spørgsmål, om han fortjener den helgenstatus, han tilskrives i den store konsensusfortælling.

I virkeligheden var Kennedy jo ansvarlig for den mislykkede invasion af Cuba og flere attentatforsøg på Fidel Castro, ligesom han lagde en stor del af fundamentet for Vietnamkrigen.

»Vildt nok, også i Skandinavien«

Jeg ved ikke, om mordet på Sveriges socialdemokratiske statsminister Olof Palme den 28. februar 1986 i Stockholm på samme måde har været skelsættende for alle i min generation. Selv kan jeg dog stadig ret klart genkalde, hvor jeg var, og hvad der røg gennem hovedet på mig, da hørte om det næste morgen.

Jeg var 14 år gammel og kunne først ikke fatte, at han var blevet dræbt — min mors mand havde jo bare sagt, at han var blevet skudt, og man kan jo godt blive skudt uden at dø. »Vildt nok, nu bliver statsledere så også skudt i Skandinavien,« var nogenlunde det første jeg tænkte.

Bagefter gik alvoren op for mig, og jeg havde en klar fornemmelse af, at det var en personlighed, der var væk nu. Men hvem var han egentlig, ham Olof? Det er spørgsmålet Kristina Lindstrøm og Maud Nycander forsøger at besvare i dokumentaren »Palme«.

Mennesket og politikerens

Selvom de — forståeligt nok ud fra et dramaturgisk synspunkt — har valgt at tage udgangspunkt i mordet, og hvordan det påvirkede det svenske samfund, er det ikke en film om mordet, de mange teorier om mulige gerningsmænd eller den skandaleplagede efterforskning. I stedet har de lavet en film om mennesket og — ikke mindst — politikerens Olof Palme.

Æstetisk er det en ganske ordinær, men også effektiv dokumentar, de har skruet sammen. Hyppige arkivoptagelser og stillbilleder — og der er masser højpotente filmklip og fotos af tage af — veksler med nutidige interviews med familie, venner, politiske kammerater og modstandere.

Det hele er bundet sammen af en fortolkende fortællerstemme, der anslår temaer for de enkelte afsnit og sætter livet på en — måske lidt for skabelonagtig — formel. Efter indledningen med mordet forløber filmen kronologisk, indtil historien igen når frem til udgangspunktet.

Det er fortællingen om overklassedrengen, der bliver socialt og politisk vækket, da han oplever forarmelsen blandt den amerikanske arbejderklasse under et studieophold i USA. Den unge, intelligente akademiker, der gør kometkarriere i Socialdemokratiet og ender i landets højeste embede. Alle op- og nedturene, alle sejrene, kriserne og skandalerne.

Nuanceret helteportræt

Til tider forfalder filmens skabere til et rent helteportræt af den store mand. På den anden side kan man næppe tvivle på, at Palme mønstrede et mod, man sjældent ser hos vestlige magthavere i dag, når han for eksempel kritiserede USA's fremfærd i Vietnam, tog på statsbesøg til Cuba eller trykkede hånd med Yassir Arafat.

Samtidig har »Palme« sin absolutte styrke — ud over sin hovedperson og de mange gode klip — i den nuancerede fremstilling.

Vi bliver både præsenteret for den engagerede ildsjæl, der tog parti for verdens undertrykte, og for det brutale magtmenneske, der kunne skælde medarbejdere og kolleger hæder og ære fra.

På samme måde bliver vi præsenteret for både familiemennesket, der formåede at trække stikket fuldstændig ud under de hellige sommerferier, og den fraværende fader, der aldrig var der i dagligdagen.

For mig gjorde det ikke »Palme« mindre seværdig, at jeg sad tilbage oplevelsen af, at det var et menneskeliv, jeg fik oprullet foran mig.

På en og samme gang fremstår Olof Palme som både den første af en ny type socialdemokrat, der ikke selv havde arbejderbaggrund, og som en af de sidste politikere, der faktisk mente, hvad de sagde og turde stå ved deres holdninger. Som ikke bare var et designpolitisk medieprodukt.

*»Palme« (instr.: Kristina Lindstrøm og Maud Nycander, Sverige 2012, ca. 105 min.).
Premiere d. 18. oktober i Grand (København); Vester Vov Vov (København), Øst for Paradis (Aarhus), Cafe Biografen (Odense), Biffen (Aalborg) og Albertslund Biograferne.*

[Se også links om Olof Palme på Tidslinjen, 28. februar 1986](#)

Redaktion: Modkultur

Emneord: Olof Palme | Film | Sverige

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.
Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **50 37 84 96**